

Renasterea Artelor

Marea trezire a artei si a invataturii inceputa in secolul cincisprezece a tinut pana in secolul saisprezece. A fost o perioada importanta, perioada in care arta, stiinta si arhitectura au trecut prin schimbari dramatice. Atunci a avut loc o renastere care a initiat schimbarea de la o lume medievala la una moderna.

Arta renascentista este o forma de comunicare si difuzare a conceptiilor existente in societate . Renasterea italiana a stimulat creativitatea si diversificarea formelor de expresie artistica, evidentiind geniul individual al creatorului. Nu intamplator acum a aparut coceptul de artist. Vietile arhitectilor , pictorilor si sculptorilor au fost studiate de Giorgio Vasari , el insusi arhitect si pictor. Desi proveneau din toate mediile sociale, artistii au fost uniti de omului universal spre care au nazuit. Bramante, Rafael, Leonardo da Vinci, Michelangelo si multi alti pictori renascentisti ilustreaza acest ideal. In calitate de artisti creatori ii intalnim sub anumite ipostaze: pictori, sculptori, poeti, arhitecti, ingineri, inventatori, etc. Multe din operele artistilor au fost create la comanda unor institutii sau persoane influente care le ofereau protectie (Papa, regi, nobili...).

Artistii renascentisti sunt preocupati de modelele antice pagane. Ei incearca sa dezvolte stilurile in care au fost create operele antice redescoperite acum.

Arhitectura civila urbana este reprezentata de constructia unor vile si palate (Medici si Strozzi, Florenta; Luvru, Paris...), castele (Blois), cladiri municipale (Palatul Dogilor si Turnul Orologiului, Venetia, halele din Ypres) si pietele publice (Piata Capitoliului din Roma).

Arhitectura religioasa are ca simboluri catedralele: Santa Maria del Fiore din Florenta si Sf. Petru de la Roma. Cupolele proiectate si realizate de Filippo, Brunelleschi si Michelangelo impresioneaza prin inovatiile tehnice si artistice. Alte constructii, precum Tempietto din Roma, proiectata de Bramante, se remarca prin dimensiunea mica, rafinementul si eleganta proportiilor. Pictura a abordat o mare varietate de subiecte: scene mitologice (« Nasterea Venerei » -Botticelli, « Amorul sacru si amorul profan » -Tiziano Vecellio), scene biblice (frescele Capelei Sixtine din Vatican de Michelangelo), alte categorii (Scoala din Atena-Rafael), imagini de batalii (Batalia de la San Romano - Paulo Ucello) si aspecte de viata cotidiana (Dans taranesc - Pieter Bruegel). Arta din timpul renasterii rupe cu traditia medievala manifestand predilectie pentru realizarea de nuduri (« Venus adormita » -Giorgione , « Adam si Eva » -Albrech Durer) si madone (« Madona Sixtina » -Rafael).

Portretele masculine cele mai cunoscute sunt « Omul cu tichie albastra » de Jan van Eyck si « Francisc I » de Jean Clouet. Artistii Renasterii au lasat si autoportrete (Da Vinci, Tiziano, Durer).

Tehnicile de reprezentare au fost diverse: fresca, tabloul, schita, si desenul.

Reasterea a impus definitiv in pictura perspectiva geometrica si bioculara, iluzia proiectiei, actiunea continuata in afara cadrului, coloritul indraznet, gradarea nuantata a intensitatii luminii

(clarobscur).

Varietatea formelor sculpturale a crescut semnificativ, statuile simple si ecvestre fiind lucrate in marmura sau bronz. Primii mari sculptori ai Renasterii au fost Donatello si Andrea Verrochio, autorii a doua statui care il reprezentau pe David. Cel mai mare reprezentativ sculptor Renascentist a fost Michelangelo. Lucrarile sale cele mai importante sunt: David si Moise, alegoriile Ziua, Noaptea , Aurora, Sclavul si Crepusculul, grupurile de Pieta (Fecioara Maria cu Hristos rastignit) si reliefurile in marmura (Fecioara cu pruncul, Lupta centaurilor). Gravura in lemn si arama a fost una din artele in care a excelat Durer: Cavalerii apocalipsei, Melanconia. Ea a reprezentat singura modalitate de realizare a ilustratiei de carte tiparita. Expresia artistica a Umanismului, prin diversitatea formelor de manifestare si a temelor abordate, a constituit o provocare la adresa omului si a continentului Europa.

Muzica si compozitia au prins o noua vitalitate incantatoare. Conform umanistilor (savanti renascentisti care studiaza culturile vechi ale Greciei si Romei) compozitia muzicii a fost un lucru bun iar a fi capabil sa canti bine vocal si la un instrument era un lucru esential daca doreai sa fii considerat un Copil al Renasterii. Nobilii angajau muzicieni ca sa-si invete copiii sa cante si sa intretina vecinii de rang. Secolul al XVI-lea a cunoscut in mod particular dezvoltarea multor instrumente noi si cele mai populare au fost acelea care au putut fi folosite de muzicieni amatori fara o mare indemanare. Instrumentele cu corzi au fost preferate, in special cele din familia violei. Viola a fost premergatoarea viorii si a fost cunoscuta din cauza ornamentelor (dungi de lemn care traversau suportul viorii) care ajutau indrumarea degetelor in gasirea notelor. Cand canta, viola producea un ton incet si rezonant, satisfacator pentru adunarile familiale. Laută, un alt instrument favorit, avea de asemenea ornamente si era populara pentru acompaniamentul de voci - in aceeasi masura in care o face chitara astazi. Alte instrumente preferate erau fluietul, flautul si cornul. In acest timp harpsicordul, clavecinul si orga au aparut de asemenea ca instrumente muzicale eficiente si se scriau partituri muzicale elaborate special pentru aceste instrumente. Dar muzicienii compuneau si un gen nou si simplu de muzica pe care muzicienii amatori il puteau executa fara a avea prea multa iscusinta. Tehnologia tiparirii partiturii a luat de asemenea o intorsatura ascendenta. Butucii de lemn incomozi care au fost utilizati pentru imprimarea muzicii au fost inlocuiti cu un tip de metal mobil inventat de Ottavio Perucci, un tipograf italian. Noua metoda de imprimare a dus la o crestere in publicarea muzicii, facand muzica mult mai accesibila publicului in general si implicit la o crestere a audientei.

Instrumente noi, imbunatatirea metodelor de imprimare si un mai mare acces la muzica au contribuit la dezvoltarea unui alt gen de muzica, numita muzica de camera. Cum insusi numele sugereaza, muzica de camera a fost creata pentru a fi prezentata in fata unui auditoriu mic . Muzica era prezentata de cativa muzicieni cu tonalitati deosebite ale vocii, arta cantatului vocal incepand sa ia amploare fata de cea a cantatului la instrument. De asemenea invatatorii umanisti credeau ca cel mai bun

mod de a misca auditoriul era sa puna laolalta arta muzicii si poeziei. Astfel s-au dezvoltat doua noi genuri muzicale care satisfceau aceasta cerinta: sansoneta franceza si madrigalul italian. Cantecul si madrigalul erau compuse pentru mai multe voci iar versurile variau de la povestiri sentimentale de dragoste la descrieri mai prozaice ale vietii la tara. Compozitorii de cantece incercau sa ilustreze atmosfera de poezie cu o muzica corespunzatoare pastrand cat se poate de simpla linia melodica a vocalistului. Asa s-a nascut madrigalul, scris pentru patru sau cinci voci avand o structura poetica libera. Spre sfarsitul secolului al XVI-lea compozitorii au considerat ca madrigalul duce lipsa de acea intensitate ceruta de vechii greci si romani de la oamenii de arta si au incercat reinvierea vechii game muzicale grecesti. Schimbarile contrastante, violente, ale starii si emotiei au fost ilustrate prin alternarea melodiilor repezi si incete. Aceasta a dus la o « zugravire prin cuvinte » in care imaginile erau inlocuite cu forme muzicale. De exemplu, ascensiunea (inaltarea gamei) indica un munte, in timp ce coborarea (caderea gamei) indica o vale. Puteau fi recunoscute in muzica starile si emotiile bine definite. Tristetea era exprimata printr-o muzica lenta, iar lipsa armoniei (discordanta si iritanta pentru ureche) indica durerea. Bucuria putea fi exprimata de o muzica rapida in acelasi timp armonioasa si placuta la ureche. Muzica ce pana atunci tindea spre o unitate a fost inlocuita de o diversitate de contraste ce reda si oglindea o serie de sentimente. Muzicii i-au fost date profunzime si personalitate .

Spectacolul a fost una din cele mai importante caracteristici ale Renasterii. Oamenii acelor zile sarbatoreau orice, de la zilele sfintilor pana la venirea verii. Trasuri decorate trase de cai purtau cantaretii si actorii care jucau drame, spuneau balade si cantau madrigaluri complexe. Teatrul era de obicei un spectacol special jucat cu acompaniament pompos si exceptionale inventii scenice cum ar fi masina de facut ceata. Cea mai mare muzica a tuturor timpurilor a fost compusa pentru biserica. Corurile erau mici in comparatie cu standardele actuale - aprox. 20-30 de persoane. Vocile crescendo erau introduse de instrumente cum e cornul si trombonul iar in zilele speciale de sarbatoare cum ar fi Craciunul, cantaretii erau adusi din zonele inconjuratoare. Doar biserica romana considera ca muzica trebuie sa fie simpla si usor de inteles, favorizand muzica religioasa a lui Palestrina, cu text scurt, inteligibil. Totusi, mai tarziu, insasi Palestrina a fost prins de sunetele puternice si impresionante ale « noii muzici » si prefera sa scrie lungi si bogate partituri care redau calitatile cornului.

La inceputul secolului al XVI-lea , cei mai importanti compozitori erau cei din nordul Europei , dar la sfarsitul secolului compozitorii italieni au preluat conducerea. Muzicieni din intreaga Europa mergeau in Italia pentru a studia . Dar pentru compozitorii englezi accesul in Italia era dificil, in schimb ei au studiat si imitat madrigalul italian. Compozitori ca Tallis si Dowland au scris lucrari religioase complexe dar si simple cantece solo. Muzica a incetat sa fie o stiinta sau o parte a serviciului religios - ea era emotionanta, expresiva, particulara. Muzica « vorbea » oamenilor si oamenii intelegeau.